Den Europæiske Unions
Tidende

DA
L-udgaven

2023/2829

20.12.2023

KOMMISSIONENS HENSTILLING (EU) 2023/2829

af 12. december 2023

om inkluderende og robuste valgprocesser i Unionen og en mere synlig europæisk dimension og en mere effektiv gennemførelse af valget til Europa-Parlamentet

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 292, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) I artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union (»TEU«) fastsættes det, at Unionen bygger på værdierne respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal.

(2) Demokratiet bør beskyttes og fremmes. Selv om stabilitet, sikkerhed og velstand i Unionen afhænger af, at de demokratiske principper, værdier og institutioner bevares, har kriser, herunder covid-19-pandemien og den russiske angrebskrig mod Ukraine, betydet, at visse udfordringer for de demokratiske værdier og institutioner er blevet mere akutte, herunder polarisering, skjult indflydelse og anden indblanding såsom udenlandsk informationsmanipulation og indblanding, herunder desinformation.

(3) I henhold til artikel 10, stk. 1, i TEU bygger Unionens funktionsmåde på det repræsentative demokrati. I henhold til artikel 10, stk. 2, i TEU er borgerne direkte repræsenteret på EU-plan i Europa-Parlamentet. I henhold til artikel 10, stk. 3, i TEU skal enhver borger have ret til at deltage i Unionens demokratiske liv, og beslutningerne skal træffes så åbent som muligt og så tæt på borgerne som muligt.

(4) Medlemsstaterne har et særligt og vidtrækkende ansvar for at fremme en bred og inkluderende demokratisk deltagelse og fremme frie, retfærdige og robuste valg i Unionen.

(5) Politiske partier spiller en central rolle i de europæiske demokratier med hensyn til at skabe politisk bevidsthed, markedsføre politiske kandidater, tilskynde til vælgerdeltagelse og udtrykke borgernes vilje. I henhold til artikel 10, stk. 4, i TEU og artikel 12, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder spiller de europæiske politiske partier en central rolle. Statutten for og finansieringen af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde reguleres på europæisk plan.

(6) De seneste år er samarbejdet mellem medlemsstaterne med henblik på at fremme frie, retfærdige og robuste valg i Unionen blevet bedre. De foranstaltninger, der blev truffet forud for valget til Europa-Parlamentet i 2019, førte bl.a. til oprettelsen af en samarbejdsramme kaldet Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk i overensstemmelse med Kommissionens henstilling C(2018) 5949 ([1]). Dette netværk fremmer samarbejde, gensidig læring og udveksling af bedste praksis mellem myndigheder med ansvar for overvågning og håndhævelse af de regler, der er relevante i forbindelse med valg, herunder valgmyndigheder.

(7) I henstilling C(2018) 5949 opfordrede Kommissionen endvidere medlemsstaterne til at træffe passende og forholdsmæssige tekniske og organisatoriske foranstaltninger til at styre risiciene for sikkerheden i de net- og informationssystemer, der anvendes til afholdelse af valg.

([1]) Kommissionens henstilling om valgsamarbejdsnetværk, gennemsigtighed online, beskyttelse mod cybersikkerhedshændelser og bekæmpelse af desinformationskampagner i forbindelse med valgene til Europa-Parlamentet (C(2018) 5949 af 12.9.2018), https://commission.europa.eu/system/files/2018-09/soteu2018-cybersecurity-elections-recommendation-5949_en.pdf.

(8) Handlingsplanen for europæisk demokrati ([2]) har til formål at give borgerne større indflydelse og øge den demokratiske modstandsdygtighed i hele Unionen ved at fremme frie og retfærdige valg i Unionen, styrke mediefriheden og bekæmpe desinformation. I november 2021 fremlagde Kommissionen en pakke af foranstaltninger, der har til formål at styrke integriteten af valg og åben demokratisk debat, herunder et forslag om gennemsigtighed og målretning i forbindelse med politisk reklame ([3]), et forslag om europæiske politiske partier ([4]) og forslag om mobile unionsborgeres stemmeret ([5]).

(9) Valgprocesserne i Unionen bør gøres mere modstandsdygtige i fuld overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder og demokratiske værdier, der er nedfældet i EU-standarder og internationale standarder.

(10) Valglovens stabilitet er afgørende for integriteten og troværdigheden af valgprocesserne. Regler, der ændres hyppigt eller lige før valg, kan forvirre både vælgerne og valgmedarbejderne, og det kan indebære en risiko for, at disse regler bliver forvrænget eller anvendt forkert. Dette kan også opfattes som et værktøj, der har til formål at påvirke resultaterne til fordel for de siddende politikere. I overensstemmelse med retningslinje II.2.b i kodeks for god praksis i forbindelse med valgspørgsmål ([6]), der er vedtaget af Europarådets Kommission for Demokrati gennem Ret (»Venedigkommissionen«), bør de grundlæggende elementer i den nationale valglov beskyttes mod sådanne ændringer og ikke kunne ændres mindre end et år før et valg. Disse grundlæggende elementer omfatter navnlig reglerne om konverteringen af stemmer til mandater, medlemskab af valgkommissioner eller andre organer, der organiserer valghandlingen, samt afgrænsning af valgkredsene og fordeling af pladser mellem valgkredsene. Selv om princippet om valglovens stabilitet ikke bør påberåbes for at opretholde en situation, der er i strid med internationale valgstandarder, bør intet i denne henstilling forstås som en opfordring til medlemsstaterne om at træffe foranstaltninger i strid med retningslinje II.2.b i kodeksen for god praksis i forbindelse med valgspørgsmål.

(11) For at støtte en høj valgdeltagelse og en bred borgerdeltagelse i den demokratiske proces bør medlemsstaterne give adgang til tilgængelige og brugervenlige registreringsværktøjer for kandidater og vælgere under hensyntagen til behovene hos forskellige grupper, herunder borgere med bopæl i udlandet. Der bør sikres større fleksibilitet i tidsfristerne for de registreringsprocedurer, der anvendes i forbindelse med valg, eller bedre muligheder for at registrere vælgere og kandidater, herunder for at give adgang til særlige afstemningsregler ad elektronisk vej, under behørig hensyntagen til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/2102 ([7]). Samtidig bør medlemsstaterne være opmærksomme på, at forskellige grupper, herunder ældre, kan møde hindringer i forbindelse med adgang til internettet og digitale teknologier eller mangler færdigheder til at bruge dem.

(12) For at sikre en effektiv udøvelse af valgrettighederne bør medlemsstaterne give unionsborgerne oplysninger om grundlæggende regler og praktiske ordninger i forbindelse med udøvelsen af deres valgrettigheder i deres land. Disse oplysninger bør gives proaktivt og på en omfattende, klar og enkel måde. Der bør anvendes mere end én informationskanal, og det lokale niveau bør inddrages. Medlemsstaterne kan anvende moderne kommunikationsværktøjer i

([2]) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om handlingsplanen for europæisk demokrati (COM(2020) 790 final af 3.12.2020, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=COM%3A2020%3A790%3AFIN).

([3]) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om gennemsigtighed og målretning i forbindelse med politisk reklame (COM (2021) 731 final af 25.11.2021, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?qid=1701754613143&uri=CELEX%3A52021PC0731).

([4]) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde (omarbejdning) (COM(2021) 734 final af 25.11.2021, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0734).

([5]) Forslag til Rådets direktiv om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere (omarbejdning) (COM(2021) 732 final af 25.11.2021) og forslag til Rådets direktiv om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved kommunale valg for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere (omarbejdning) (COM(2021) 733 final af 25.11.2021, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/democracy-and-electoral-rights_da).

([6]) Europarådets Venedigkommission, 30. oktober 2002, »Code of Good Practice in electoral matters«, vedtaget af Venedigkommissionen på dens 51. og 52. møde, https://rm.coe.int/090000168092af01.

([7]) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/2102 af 26. oktober 2016 om tilgængeligheden af offentlige organers websteder og mobilapplikationer (EUT L 327 af 2.12.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj).

forskellige formater og på mere end ét sprog, herunder korte forklarende videoer, der giver praktiske oplysninger i et klart og enkelt sprog. I den forbindelse kan medlemsstaterne også gøre brug af tilgængelighedskravene i bilag I til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/882 ([8]).

(13) Covid-19-pandemien viste, at medlemsstaterne er interesserede i at indføre supplerende afstemningsmetoder til støtte for valgdeltagelsen, såsom forhåndsafstemning, mobil stemmeafgivning, brevstemmeafgivning og elektronisk stemmeafgivning (»e-afstemning«). Når sådanne supplerende afstemningsmetoder stilles til rådighed, er det nødvendigt at stille garantier for at sikre frie, retfærdige og robuste valg under fuld overholdelse af de demokratiske standarder og grundlæggende rettigheder. Medlemsstaterne bør ligeledes sikre, at der fortsat er traditionelle afstemningsmetoder til rådighed. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 finder anvendelse, når sådanne afstemningsmetoder indebærer behandling af personoplysninger ([9]). Kompendiet over e-afstemningspraksis og anden IKT-praksis ([10]), som Kommissionen har offentliggjort som led i pakken om unionsborgerskab fra 2023, indeholder vigtige oplysninger om de gældende retlige rammer, softwaresystemer og -teknologier, testmetoder, funktionelle og operationelle strømme, tilgængelighedsfunktioner samt trusler og sårbarheder og afbødende foranstaltninger.

(14) For at sikre respekten for borgernes valgrettigheder bør medlemsstaterne i forbindelse med gennemførelsen af supplerende afstemningsmetoder sikre, at borgerne informeres behørigt og modtager den nødvendige støtte til at kunne gøre brug af metoderne. Det er også vigtigt, at valgmedarbejderne modtager passende uddannelse.

(15) Kommissionen udsendte i 2018 retningslinjer for anvendelsen af EU's databeskyttelsesregler i forbindelse med valg, hvori databeskyttelsesforpligtelserne for de forskellige aktører, der er involveret i valgprocesser, herunder nationale valgmyndigheder, politiske partier, datamæglere og -analytikere, sociale medieplatforme og onlinereklamenetværk, er fremhævet. Derudover har Det Europæiske Databeskyttelsesråd, Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse og de nationale databeskyttelsesmyndigheder behandlet databeskyttelsesspørgsmålet i forbindelse med valg ([11]). Hvor det er relevant, bør alle aktører tage disse retningslinjer i betragtning inden valget til Europa-Parlamentet i 2024 samt efter dette valg.

(16) Overvågnings- og spywareværktøjer bør ikke anvendes til at blande sig i den demokratiske debat, navnlig ved at nå ud til politiske aktører og journalister. Spyware kan blive brugt under visse betingelser af hensyn til statens sikkerhed; opnåelse af en politisk fordel ville dog aldrig blive betragtet som et spørgsmål om statens sikkerhed. Statens sikkerhed bør fortolkes i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols praksis for at sikre en effektiv anvendelse af EU-retten.

(17) Valgdeltagelsen — både for vælgere og kandidater — skal støttes blandt alle borgergrupper under hensyntagen til deres særlige behov og de udfordringer, de har. I Kommissionens rapport om valget til Europa-Parlamentet i 2019 ([12]) blev det bl.a. fremhævet, at der stadig mangler at blive gjort fremskridt med hensyn til unges, kvinders, mobile unionsborgeres og handicappedes inklusion og demokratiske deltagelse i valg. Den fremhævede også, at specifikke grupper ved valget til Europa-Parlamentet i 2019, selv om de udgør en betydelig del af vælgerne, fortsat var underrepræsenteret blandt de valgte medlemmer af Europa-Parlamentet, såsom personer med handicap.

([8]) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/882 af 17. april 2019 om tilgængelighedskrav for produkter og tjenester (EUT L 151 af 7.6.2019, s. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).

([9]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (den generelle forordning om databeskyttelse) (EUT L 119 af 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([10]) https://commission.europa.eu/document/b0898ba3-c7ad-4af5-8467-5e23a0469a78_en.

([11]) Bilag I til erklæring 2/2019 fra Det Europæiske Databeskyttelsesråd om anvendelse af personoplysninger i forbindelse med politiske kampagner, vedtaget den 13. marts 2019.

([12]) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Rapport om valget til Europa-Parlamentsvalget i 2019 (COM(2020) 252 final af 19.6.2020, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:52020DC0252).

(18) Inklusion i valg og deltagelse af alle grupper kan støttes af medlemsstaterne og de politiske partier gennem specifikke politikker og foranstaltninger, der tager hensyn til deres behov og udfordringer. I den forbindelse kan de tage hensyn til den demografiske baggrund og geografiske placering. Gennem dataindsamling om specifikke gruppers deltagelse kan der i fuld overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder og databeskyttelseskravene findes frem til udfordringer og sikres en udformning af politikker til håndtering af dem. Medlemsstaterne kan f.eks. iværksætte målrettede oplysningskampagner, der tager hensyn til specifikke gruppers behov. Medlemsstaterne bør i overensstemmelse med deres valgregler ligeledes støtte, at unionsborgere med bopæl i tredjelande kan deltage i valg.

(19) Unge borgere bør støttes i udøvelsen af deres valgrettigheder, både som vælgere og som kandidater. Flere medlemsstater har allerede sænket deres valgretsalder til 16 eller 17 år, mens andre overvejer at gøre det. Støtte til unge borgeres deltagelse, herunder førstegangsvælgere, kan omfatte foranstaltninger såsom fremme af undervisning i medborgerkundskab, tilrettelæggelse af prøvevalg i skoler, videntest eller kunstkonkurrencer om valg, ungdomsvenlige kommunikationskampagner, valgvejledninger for at gøre børn og teenagere fortrolige med registrerings- og afstemningsprocessen, tilskyndelse af studerende til at blive valgobservatører og peer-to-peer-programmer, hvor unge vælgere kan dele deres erfaringer med hinanden. Der bør ydes støtte til unge borgere, der udøver deres valgrettigheder, herunder ved at styrke deres færdigheder og støtte et miljø, der giver dem mulighed for at stemme på en fri og retfærdig måde. Medlemsstaterne bør promovere vejledningen om unionsborgerskab for at hjælpe unge borgere til at lære om den historie, de værdier og rettigheder, der ligger til grund for deres status som unionsborgere, samt fordelene ved unionsborgerskabet og de muligheder, det giver for demokratisk engagement. Udbredelsen af god praksis bør støttes.

(20) Som det fremhæves i EU's strategiske ramme for romaer ([13]), bør romaernes deltagelse i det politiske liv på lokalt, regionalt og nationalt plan samt på EU-plan fremmes. Dette er særlig relevant i medlemsstater med en betydelig romabefolkning. I Kommissionens handlingsplan mod racisme ([14]) blev det understreget, at Kommissionen har til hensigt at samarbejde med europæiske politiske partier, Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk og civilsamfundet om at forbedre deltagelsen af grupper, der er sårbare over for marginalisering, herunder personer med racemæssig eller etnisk minoritetsbaggrund.

(21) I henhold til artikel 8 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) bør EU tilstræbe at fjerne uligheder og fremme ligestilling mellem mænd og kvinder i alle sine aktiviteter. I sin »strategi for ligestilling mellem kønnene 2020-2025« ([15]) forpligtede Kommissionen sig til at sikre lige muligheder for kvinder samt opnå en ligelig kønsfordeling inden for beslutningstagning og politik. I sin rapport fra 2023 om ligestilling mellem kønnene i EU ([16]) mindede Kommissionen om behovet for lige deltagelse af kvinder og mænd i lederstillinger i politik for bedre at afspejle samfundets sammensætning og styrke demokratiet i EU. Medlemsstaterne bør også fremme en ligelig kønsfordeling i valgforvaltningsorganernes styrende organer og overvåge, støtte og regelmæssigt evaluere fremskridt med hensyn til ligestilling mellem kønnene i forbindelse med udøvelsen af valgrettigheder. Medlemsstaterne kan fremme foranstaltninger til støtte for ligestilling mellem kønnene med hensyn til adgang til og deltagelse i valg. Ved udformningen af sådanne foranstaltninger kan de bygge på Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinders ekspertise og data om ligestilling mellem kønnene. Foranstaltningerne kunne omfatte kandidatlister, hvor der skiftevis er opstillet kvinder og mænd, anvendelse af andre former for kønskvoter, sammenkobling af tildelingen af offentlige midler til politiske partier med fremme af kvinders politiske deltagelse eller andre lignende foranstaltninger. For at støtte ligestillingen mellem kønnene bør de politiske partier råde over interne politikker for ligelig kønsfordeling, målrettet uddannelse og bevidstgørelse. Politiske partier bør fremme en ligelig kønsfordeling på valglisterne og i deres egne styrende organer. Medlemsstaterne og de politiske partier bør træffe foranstaltninger til effektivt at forebygge og bekæmpe kønsbaseret hadefuld tale mod politisk aktive kvinder, der har til formål at miskreditere dem eller afskrække dem fra at deltage i det politiske liv.

([13]) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet, En Union med ligestilling: EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse (COM(2020) 620 final af 7.10.2020, https://commission.europa.eu/system/files/2021-01/eu_roma_strategic_framework_for_ equality_inclusion_and_participation_for_2020_-_2030_0.pdf).

([14]) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, En Union med lige muligheder: EU-handlingsplan mod racisme 2020-2025 (COM(2020) 565 final af 18.9.2020, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0565).

([15]) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, Et EU med ligestilling: strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025 (COM(2020) 152 final af 5.3.2020, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=COM:2020:152:FIN).

([16]) Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Retlige Anliggender og Forbrugere, »2023 report on gender equality in the EU«, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023, https://data.europa.eu/doi/10.2838/4966.

(22) De Forenede Nationers konvention om rettigheder for personer med handicap (UNCRPD), som EU inden for rammerne af sin kompetence og alle medlemsstater er part i, kræver, at deltagerstaterne sikrer personer med handicap politiske rettigheder og mulighed for at nyde dem på lige fod med andre. For at støtte inklusiv deltagelse bør medlemsstaterne i overensstemmelse med deres internationale forpligtelser, herunder UNCRPD, støtte udøvelsen af valgrettigheder for personer med handicap, uanset om de er vælgere eller kandidater, og forebygge og fjerne de hindringer, de støder på, når de deltager i valg, i overensstemmelse med Kommissionens strategi for rettigheder for personer med handicap 2021-2030 ([17]). Medlemsstaterne bør i overensstemmelse med relevant EU-ret og internationale standarder undersøge muligheden for en fuldstændig ophævelse af valgrettighederne for personer med intellektuelle og psykosociale handicap uden individuel vurdering og mulighed for domstolsprøvelse. Medlemsstaterne bør gøre bedst mulig brug af vejledningen om god valgpraksis i medlemsstaterne for så vidt angår deltagelse af borgere med handicap i valgprocessen ([18]), der er bebudet i Kommissionens strategi for rettigheder for personer med handicap 2021-2030, og fortsætte samarbejdet med Kommissionen inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk for at støtte en effektiv opfølgning under hensyntagen til de synspunkter, som enheder, der repræsenterer interesser for personer med handicap, har givet udtryk for. Medlemsstaterne bør overveje at gennemføre praktiske foranstaltninger for at sikre valgstedernes tilgængelighed, herunder ved at gøre brug af midler såsom QR-koder, blindskrift, store udskrifter, lyd- og letlæselige vejledninger, taktile stencils, forstørrelsesglas, ekstra belysning, stempler og tilgængelige skriveredskaber. Politiske partier bør i deres kampagner imødekomme behovene hos personer med handicap, f.eks. ved at afholde arrangementer på tilgængelige steder og ved hjælp af kommunikationsmidler, -metoder og -formater i overensstemmelse med Unionens og medlemsstaternes lovgivning om tilgængelighed. Medlemsstaterne og de politiske partier bør også overveje at yde andre former for støtte såsom telefonbistand, tegntolkning, transportmuligheder og mulighed for at anmode om indkvartering.

(23) Eftersom politiske partier og kampagneorganisationer befinder sig i en afgørende position hvad angår valgintegritet og har gode forudsætninger for at støtte reel politisk deltagelse, bør de tilskyndes til at fremme valgintegritet og retfærdige kampagner, bl.a. ved at udvikle og overholde adfærdskodekser eller kampagnetilsagn om støtte til frie, retfærdige og robuste valg. Sådanne adfærdskodekser eller tilsagn bør fremme høje demokratiske standarder. De kan omfatte tilsagn om ikke at acceptere finansielle bidrag til gengæld for en fordel eller til at afstå fra at fremme stereotyper, diskriminerende udtalelser og fordomme over for specifikke grupper, navnlig på grund af deres køn, race eller etniske oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuelle orientering.

(24) Sådanne kodekser eller tilsagn bør stilles til rådighed for den brede offentlighed i tilstrækkelig god tid forud for valgdagen og ledsages af passende oplysningsaktiviteter hos de berørte enheder.

(25) Oplysninger om organisationer, fonde og andre juridiske enheder med tilknytning til europæiske og nationale politiske partier eller kampagner på deres vegne bør gøres offentligt tilgængelige af de europæiske og nationale politiske partier, således at borgerne får mulighed for at forstå den indbyrdes afhængighed mellem de forskellige politiske aktører, der fremmer de samme politiske mål og tiltag, herunder i forbindelse med politisk reklame. Gennem disse oplysninger vil tilsynsmyndighederne endvidere have et bedre overblik over de finansielle og strukturelle forbindelser mellem de forskellige enheder, der er tilknyttet politiske partier.

(26) Europæiske og nationale politiske partier bør yderligere sætte borgere, myndigheder og interesserede enheder i stand til at udfylde deres rolle i den demokratiske proces, herunder at identificere mulig indblanding eller manipulation af valgprocesserne ved at offentliggøre de relevante oplysninger på deres websteder om deres brug af politisk reklame, herunder oplysninger om de beløb, der er brugt på reklame, og deres finansieringskilder. For at sikre en høj grad af gennemsigtighed i politiske kampagner og for at støtte ansvarligheden i forbindelse med anvendelsen af politisk reklame bør europæiske og nationale politiske partier også overveje på frivillig vis at sikre og i deres tilsagn og adfærdskodekser afspejle, at den politiske reklame, de anvender, klart kan identificeres som sådan og adskilles fra anden reklame og, hvor det er relevant, fra andet materiale såsom redaktionelt indhold. De bør overveje at gøre deres politiske reklame tilgængelig med oplysninger om identiteten af det politiske parti, der sponsorerer den, og, hvor det er relevant, meningsfulde oplysninger om målretningen for reklamen og om anvendelsen af systemer med kunstig intelligens.

([17]) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, En Union med lige muligheder: Strategi for rettigheder for personer med handicap 2021-2030 (COM(2021) 101 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex%3A52021DC0101).

([18]) Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, »Guide of good electoral practices in Member States addressing the participation of citizens with disabilities in the electoral process« (SWD(2023) 408 final, https://commission.europa.eu/document/66b9212e-e9b0-409d-88a3-c0e505a5e670_en).

(27) Valgobservation er en effektiv metode til at inddrage borgerne i valgprocessen og øge offentlighedens tillid til valg. Det har til formål at fremme gennemsigtighed i valgprocesser, støtte engagement og deltagelse og fremme frie, retfærdige og robuste valgprocesser. Medlemsstaterne bør tilskynde til og fremme upartisk og uafhængig valgobservation, herunder valgobservation foretaget af borgere og internationale organisationer, i alle faser af valgprocessen under hensyntagen til deres retlige rammer og internationale forpligtelser. Dette bør navnlig omfatte observation af vælgerregistrering, optælling af stemmesedler, deltagelse af specifikke grupper, overvågning af politisk reklame og finansiering samt anvendelse af valgregler online.

(28) Medlemsstaterne bør støtte udvikling af kapacitet og ekspertise til valgobservation, herunder ved at støtte uddannelsen af valgobservatører, trække på den viden, der deles inden for Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk, og internationale standarder og bedste praksis såsom erklæringen om principperne for international valgobservation, der blev vedtaget i 2005 i De Forenede Nationer ([19]), og Venedigkommissionens standarder og standarderne fra Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder under Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde. Der kan tilbydes særlig uddannelse til yngre valgobservatører.

(29) Specifikke foranstaltninger til støtte for valgobservation kan omfatte tilrettelæggelse af særlige møder og konsultationer mellem nationale valgnetværk og observatørgrupper, fælles seminarer om vurdering af valg og fælles initiativer, der har til formål at øge bevidstheden og udvikle politikker om valgobservation til støtte for valgenes integritet, modstandsdygtighed og demokratiske karakter. Udveksling af bedste praksis vedrørende valgobservation mellem medlemsstaterne inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk bør omfatte støtte til valgobservatører og specifikke foranstaltninger til at øge bevidstheden.

(30) Politiske partier og kampagneorganisationer bør også lette valgobservatørernes aktiviteter ved at samarbejde med dem og give dem den nødvendige adgang til oplysninger om deres aktiviteter i forbindelse med valg.

(31) Robuste valgsystemer og -processer med minimale afbrydelser er grundlæggende forudsætninger for demokratier. Menneskelige fejl, uforudsete katastrofer og forskellige hændelser kan true valgprocesserne. Medlemsstaterne bør sikre valgprocessernes modstandsdygtighed, herunder gennem særlig beskyttelse af valgrelateret infrastruktur og ved at træffe de nødvendige foranstaltninger hvad angår faciliteter, udstyr, netværk, systemer og infrastruktur fra andre sektorer, der anvendes til valg.

(32) Som fremhævet i handlingsplanen for europæisk demokrati kan angivelsen af valgprocesser eller aspekter af deres administration som kritisk infrastruktur betyde en mere effektiv indsats for at imødegå specifikke trusler. Dette vil indebære håndtering af udfordringer i forbindelse med valgperioder, valgobservation, uafhængigt valgtilsyn og effektive retsmidler og vil også omfatte overvågning (herunder online), trusselsidentifikation, kapacitetsopbygning, drift af nationale valgnetværk og samarbejde med den private sektor. For så vidt angår enheder, der driver infrastruktur til eventuel støtte for valg, bør der om nødvendigt tages behørigt hensyn til kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2555 ([20]) og (EU) 2022/2557 ([21]).

(33) Ud over forpligtelserne i direktiv (EU) 2022/2555 og (EU) 2022/2557 bør medlemsstaterne, hvor det er relevant, bestræbe sig på at sikre en tilsvarende grad af modstandsdygtighed hos enheder, der driver valgrelateret infrastruktur, ved at foretage og ajourføre risikovurderinger, gennemføre test og øge støtten til og modstandsdygtigheden af enheder, der spiller en væsentlig rolle i gennemførelsen af valg. Medlemsstaterne bør endvidere sikre, at alle relevante enheder træffer passende og forholdsmæssige tekniske, operationelle og organisatoriske

([19]) De Forenede Nationer, 27. oktober 2005, Erklæring om principperne for international valgobservation, https://www.eeas.europa.eu/eeas/declaration-principles-international-election-observation_en?s=328.

([20]) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2555 af 14. december 2022 om foranstaltninger til sikring af et højt fælles cybersikkerhedsniveau i hele Unionen, om ændring af forordning (EU) nr. 910/2014 og direktiv (EU) 2018/1972 og om ophævelse af direktiv (EU) 2016/1148 (EUT L 333 af 27.12.2022, s. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([21]) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2557 af 14. december 2022 om kritiske enheders modstandsdygtighed og om ophævelse af Rådets direktiv 2008/114/EF (EUT L 333 af 27.12.2022, s. 164, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj).

foranstaltninger for at styre de risici, der er forbundet med naturlige, menneskeskabte og cyberrelaterede hændelser. De bør indføre metoder og planer for krisestyring og for at sikre hurtig genopretning efter sådanne hændelser samt udveksle erfaringer og bedste praksis.

(34) Der bør træffes specifikke foranstaltninger for yderligere at forbedre cybersikkerheden for vælgerregistreringsdatabaser, e-afstemningssystemer og andre informationssystemer, der anvendes til opgaver knyttet til valghandlingen, herunder optælling, revision og visning af valgresultater og rapportering efter valget med henblik på attestering og validering af resultaterne. Andre foranstaltninger kunne omfatte den fysiske sikkerhed på valgsteder og optællingssteder samt faciliteter, aktiver og systemer til trykning, transport og opbevaring af stemmesedler og andet relevant valgmateriale såsom særligt sikrede stemmeurner eller stempler.

(35) I september 2022 vedtog Kommissionen et forslag til en retsakt om cyberrobusthed ([22]), der har til formål at fastsætte fælles obligatoriske cybersikkerhedskrav for produkter med digitale elementer, hardware og software. For at styrke valgenes cyberrobusthed bør medlemsstaterne sikre, at der anvendes mere sikre hardware- og softwareprodukter ved valg, herunder ved at imødekomme henstillingerne i dette forslag. Desuden bør medlemsstaterne tage hensyn til relevante internationale standarder såsom Europarådets Ministerkomités henstilling (2017) om standarder for elektronisk afstemning ([23]) og Europarådets retningslinjer (2022) om brug af informations- og kommunikationsteknologi i valgprocesser ([24]). De bør også gøre brug af kompendiet over e-afstemningspraksis og anden IKT-praksis.

(36) For at beskytte valgrelateret infrastruktur mod cyberangreb bør medlemsstaterne også træffe specifikke foranstaltninger med støtte fra Kommissionen, herunder gennem den fælles mekanisme for robuste valgprocesser som omhandlet i handlingsplanen for europæisk demokrati. Medlemsstaterne bør også deltage i praktiske øvelser for at vurdere risici og beredskab på grundlag af det fælles arbejde støttet af Kommissionen inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk og samarbejdsgruppen for net- og informationssystemer. Medlemsstaterne bør også gøre bedst mulig brug af erfaringerne fra den skrivebordsøvelse, der blev tilrettelagt inden for rammerne af den fælles mekanisme for robuste valgprocesser den 21. november 2023. Dette bør tages i betragtning i en ajourføring af det kompendium over cybersikkerhed i forbindelse med valgteknologi, der er udarbejdet af NIS-samarbejdsgruppen. Medlemsstaternes valg- og cybermyndigheder bør fortsat udveksle relevante oplysninger, navnlig gennem fælles udvekslinger mellem Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk og NIS-samarbejdsgruppen, herunder især forud for valg til Europa-Parlamentet. På grundlag heraf bør medlemsstaterne gennemføre oplysningsaktiviteter om de skridt, som politiske partier, kampagneorganisationer, kandidater, valgmedarbejdere og andre enheder, der er involveret i afholdelsen af valg, kan tage for at forbedre deres onlinesikkerhed og afbøde potentielle cyberangreb.

(37) Løbende risikostyring på grundlag af foruddefinerede kriterier for risikoaccept og en foruddefineret metode er afgørende for at beskytte valgrelateret infrastruktur. I den forbindelse spiller de data, der indsamles i forbindelse med risikovurderinger og stresstest, en central rolle. Medlemsstaterne bør med støtte fra Kommissionen inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk i tæt samarbejde med NIS-samarbejdsgruppen udveksle viden om relevant praksis for udførelse af risikovurderinger og risikobegrænsende foranstaltninger for at give mulighed for, at erfaringer og ekspertise hurtigt kan sprede sig, herunder om vellykkede innovationer. Udvekslingen bør omfatte udviklingen af fælles metoder og planer for krisestyring og for sikring af hurtig genopretning efter naturlige og menneskeskabte hændelser, herunder cyberrelaterede hændelser.

([22]) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om horisontale cybersikkerhedskrav til produkter med digitale elementer og om ændring af forordning (EU) 2019/1020 (COM(2022) 454 final af 15.9.2022, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:52022PC0454).

([23]) Ministerkomitéen, »Recommendation CM/Rec(2017)5 of the Committee of Ministers to member states on standards for e-voting« (vedtaget af Ministerkomitéen den 14. juni 2017 på ministerrepræsentanternes 1289. møde).

([24]) Ministerkomitéen, »Guidelines on the use of information and communication technology (ICT) in electoral processes in Council of Europe member States« (vedtaget af det europæiske udvalg for demokrati og regeringsførelse den 9. februar 2022 på Ministerkomitéens 1424. møde).

(38) For at være tilstrækkeligt beskyttet mod sådanne trusler bør politiske partier, politiske fonde og kampagneorganisationer træffe foranstaltninger til at imødegå cybersikkerhedsrisici i deres interne aktiviteter og i forbindelse med deres kampagnearbejde. Oplysningsaktiviteter og foranstaltninger til at sikre modstandsdygtighed kan omfatte formidling af oplysninger til partimedlemmer og kandidater om cybersikkerhedsrisici relateret til deres aktiviteter og aktiviteter hos andre enheder, der er tæt på dem, deltagelse i uddannelse i cybersikkerhed samt forbedring af overvågningen af sikkerheden på digitale platforme og værktøjer, der anvendes til valgkampagner.

(39) For at sikre, at vælgerne modtager pålidelige oplysninger, er det vigtigt at beskytte informationsmiljøet omkring valg. Informationsmanipulation, indblanding og spredning af desinformation, herunder ved hjælp af automatiserede midler på de sociale medier, kan have negative konsekvenser for kvaliteten af den demokratiske debat, udøvelsen af stemmerettigheder samt vælgernes opfattelse og holdning, hvilket kan føre til langsigtede virkninger, herunder for deltagelsen i fremtidige valg. Kunstig intelligens kan anvendes til at generere eller manipulere billed-, lyd- eller videoindhold, der i væsentlig grad ligner faktiske personer, genstande, steder eller begivenheder, og som fejlagtigt vil fremstå ægte (»deepfake«). Politisk reklame kan ligge til grund for desinformation samt for udenlandsk indblanding, navnlig hvis dens politiske karakter, identiteten af dens sponsorer og de enheder, der finansierer den, eller dens målretning ikke afsløres i reklamen. Kommissionen har fremsat et forslag om gennemsigtighed og målretning i forbindelse med politisk reklame, som vil etablere en bindende ramme baseret på fælles standarder, der sætter borgerne i stand til at genkende politiske reklamer og udøve deres demokratiske rettigheder på en informeret måde. Det vil også begrænse og fastlægge rammerne for anvendelsen af personoplysninger til at målrette politisk reklame. Den styrkede adfærdskodeks om desinformation fra 2022 ([25]) indeholder selvregulerende standarder for bekæmpelse af desinformation. Kommissionen har fremsat et forslag om kunstig intelligens ([26]), som vil sikre mærkning af indhold med kunstig intelligens og offentliggørelse af dets oprindelse.

(40) For at støtte kompetente myndigheder og politiske beslutningstagere kan medlemsstaterne anvende meningsmålinger og undersøgelser som et middel til at overvåge udbredelsen og den sociodemografiske fordeling af centrale desinformationsbudskaber i forbindelse med valg. Oplysninger, der indhentes i forbindelse med sådanne meningsmålinger, kan stilles til rådighed for forskere, journalister, valgobservatører, civilsamfundet og andre relevante interessenter.

(41) Politiske partier har også et særligt ansvar for at beskytte informationsmiljøet omkring valg ved at sikre, at vælgerne får de rigtige oplysninger på en rettidig, tilgængelig og forståelig måde, og ved at håndtere valgrelateret informationsmanipulation, indblanding og desinformation i samarbejde med andre interessenter med fuld respekt for de grundlæggende rettigheder og demokratiske værdier.

(42) For at sikre, at borgerne er velinformerede og bevidste om, hvordan de kan sikre den frie meningsdannelse, bør opbygning af modstandsdygtighed, bevidstgørelse og uddannelse i indblanding i valg fremmes. Den rolle, som civilsamfundet, medieorganisationer, forskningsinstitutioner og den akademiske verden spiller med hensyn til at udvikle offentlighedens bevidsthed, færdigheder inden for mediekendskab og kritisk tænkning, er afgørende for at udstyre borgerne med de færdigheder, der er nødvendige for at udøve dømmekraft i komplekse realiteter, der påvirker det demokratiske felt. Sådanne færdigheder er særlig vigtige i lyset af den stadig større rolle, som kunstig intelligens spiller, herunder i valgkampagner, f.eks. når borgerne anvender systemer med kunstig intelligens til at træffe beslutninger om valg. Medlemsstaterne bør gøre bedst mulig brug af de midler, der er til rådighed på EU-plan, til aktiviteter, der tackler informationsmanipulation, indblanding og desinformation og påvirker frie, retfærdige og robuste valg, herunder ved at fremme finansieringsmulighederne i programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier, der er oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/692 ([27]), og Erasmus +-programmet, der blev oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/817 ([28]). Sådanne aktiviteter bør sikre en større viden om og forståelse af, hvordan medier kan tilgås og anvendes effektivt og sikkert,

([25]) »Strengthened Code of Practice on disinformation« (2022), https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation.

([26]) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om harmoniserede regler for kunstig intelligens (retsakten om kunstig intelligens) og om ændring af visse af Unionens lovgivningsmæssige retsakter (COM (2021) 206 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:52021PC0206.

([27]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/692 af 28. april 2021 om oprettelse af programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1381/2013 og Rådets forordning (EU) nr. 390/2014 (EUT L 156 af 5.5.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj).

([28]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/817 af 20. maj 2021 om oprettelse af »Erasmus+«: EU-programmet for uddannelse, ungdom og idræt og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1288/2013 (EUT L 189 af 28.5.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj).

og hvordan medieindhold kan udarbejdes på en ansvarlig måde. Medlemsstaterne kan tilskynde skoler og videregående uddannelsesinstitutioner til at medtage mediekendskab, kritisk tænkning, borgernes politiske rettigheder og forpligtelser og forståelse af, hvordan demokratiske institutioner og processer fungerer, både i deres land og på EU-plan, og fremme af demokratisk deltagelse i deres læseplaner.

(43) For at gøre folk mindre modtagelige for informationsmanipulation, indblanding og desinformation (pre-bunking) skal der på forhånd offentliggøres pålidelige oplysninger om valgprocedurerne. Der skal en hurtig og pålidelig reaktion til for at afsløre informationsmanipulation og desinformation (debunking) vedrørende valgprocedurer. Uddannelse af valgmyndigheder og andre relevante myndigheder i, hvordan man effektivt kan gøre folk mindre modtagelige for og afsløre informationsmanipulation, indblanding og desinformation om valgprocedurer online og offline, er særlig vigtig i det nuværende hurtigt skiftende sikkerhedsmiljø. Medlemsstaterne bør gennemføre andre supplerende foranstaltninger til bekæmpelse af desinformation og informationsmanipulation, der forstyrrer valg. De kan i denne forbindelse benytte Det Europæiske Observationscenter for Digitale Medier og dets knudepunkter som informationskilder for enheder, der er involveret i valgprocesser, såsom valgobservatører, undervisere og andre formidlere, for så vidt angår metoder til afsløring af valgrelateret desinformation.

(44) I henstilling (EU) 2018/234 ([29]) opfordres de kompetente nationale myndigheder allerede til på grundlag af medlemsstaternes erfaringer at fastlægge bedste praksis med hensyn til identifikation, afbødning og styring af risici for valgprocessen som følge af desinformation. Siden da er de pågældende risici blevet mere akutte, hvilket skyldes ændringer i sikkerhedsmiljøet i forhold til tidligere valg. De kompetente nationale myndigheder bør derfor videreudvikle og ajourføre denne bedste praksis, herunder ved at gøre brug af værktøjer til afsløring af kunstig intelligens. De nationale valgnetværk bør styrke deres samarbejde på området, herunder ved at udveksle bedste praksis inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk og samarbejde tæt med det hurtige varslingssystem. Dette kan omfatte udveksling af ekspertise mellem medlemsstater, der har samme udfordringer, herunder på grund af deres geografiske beliggenhed.

(45) Klare samarbejdskanaler mellem nationale valgnetværk, Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk og medieplatforme og politiske reklameudgivere kan bidrage til at mindske risikoen for informationsmanipulation og desinformation under valg, navnlig ved at støtte udviklingen af standarder for at øge udbredelsen af pålidelige oplysninger. Medlemsstaterne samarbejder allerede inden for Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk, Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Audiovisuelle Medietjenester ([30]), systemet for hurtig varsling ([31]) og inden for andre rammer om at bekæmpe informationsmanipulation, indblanding og desinformation. Herved sikres en tværfaglig reaktion på sådanne trusler i valgprocesser. Disse netværk bør fortsat iværksætte passende reaktioner, bl.a. ved at støtte samarbejdet mellem medlemsstaterne. Samarbejdet mellem Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk og disse andre europæiske netværk med aktiviteter, der er relevante for valgprocesser, herunder inden for rammerne af den fælles mekanisme for robuste valgprocesser, bør styrkes. God praksis, herunder fælles møder mellem forskellige netværk som f.eks. det fælles møde mellem Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk og det hurtige varslingssystem den 6. december 2023, bør støttes. Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk bør også fortsat fremme samarbejdet med internationale enheder som Europarådet og Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder under Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa som led i sin samlede tilgang til frie, retfærdige og robuste valg i Europa.

(46) Donationer fra tredjelande til nationale politiske partier, politiske fonde, politiske kandidater og kampagneorganisationer, navnlig når de ikke kontrolleres, kan uretmæssigt påvirke de demokratiske processer i Unionen og ligge til grund for tredjelandes indblanding. Sådanne donationer kan påvirke retfærdigheden eller integriteten af den politiske konkurrence, føre til forvridninger af valgprocessen, forvride de lige konkurrencevilkår ved at overtræde reglerne om indkomst- og udgiftslofter, føre til korruption eller udgøre en trussel mod den nationale offentlige orden. Donationer fra tredjelande til politiske partier, politiske fonde, kandidater, kampagneorganisationer og relevante politiske bevægelser bør derfor begrænses eller forbydes og under alle omstændigheder underlægges gennemsigtighedskrav.

([29]) Kommissionens henstilling (EU) 2018/234 af 14. februar 2018 om en mere synlig europæisk dimension og en mere effektiv gennemførelse af valget til Europa-Parlamentet i 2019, C/2018/0900, (EUT L 45 af 17.2.2018, s. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2018/234/oj).

([30]) Kommissionens afgørelse af 3.2.2014, »Commission Decision establishing the European Regulators Group for Audiovisual Media Services«, C(2014) 462 final.

([31]) Fælles meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, »Action Plan against Disinformation« (JOIN(2018) 36 final, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/586157e5-923f-11e9-9369-01aa75ed71a1).

(47) I Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) nr. 1141/2014 ([32]) reguleres finansieringen af europæiske politiske partier, herunder for så vidt angår finansiering fra tredjelande. I overensstemmelse med denne forordning må europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde ikke modtage anonyme donationer eller bidrag fra en offentlig myndighed i en medlemsstat eller et tredjeland eller fra en virksomhed, som en sådan offentlig myndighed direkte eller indirekte kan udøve bestemmende indflydelse over som følge af sit ejerskab af den, sit kapitalindskud i den eller de for virksomheden gældende regler, eller donationer fra private enheder med base i et tredjeland eller fra enkeltpersoner fra et tredjeland, som ikke har ret til at stemme til Europa-Parlamentsvalg.

(48) I Europarådets henstilling om fælles regler mod korruption i forbindelse med finansiering af politiske partier og valgkampagner ([33]) fremhæves det, at staterne specifikt bør begrænse, forbyde eller på anden måde regulere donationer fra udenlandske donorer til politiske partier. Det fastsættes i Venedigkommissionens retningslinjer for finansiering af politiske partier ([34]), at donationer fra udenlandske stater eller virksomheder bør forbydes. Dog bør dette forbud ikke forhindre donationer fra statsborgere, der bor i udlandet. I overensstemmelse med disse retningslinjer kan der også overvejes andre begrænsninger, navnlig et maksimumsbeløb for hvert bidrag, et forbud mod bidrag fra virksomheder af industriel eller kommerciel karakter eller fra religiøse organisationer eller forudgående kontrol med bidrag fra partimedlemmer, der ønsker at stille op til valg, foretaget af offentlige organer med speciale i valgspørgsmål.

(49) For at forhindre udenlandsk indblanding bør medlemsstaterne identificere og afhjælpe eventuelle mangler i deres lovgivning og andre lovgivningsmæssige foranstaltninger vedrørende donationer fra tredjelande til politiske partier, politiske fonde, politiske kandidater og kampagneorganisationer. De bør effektivt imødegå omgåelse af relevante regler, herunder ved at overveje forbud mod donationer i en anden persons navn. Donationer bør forstås som omfattende enhver form for kontante pengegaver, enhver ydelse i naturalier, levering til en pris under markedsværdien af enhver vare eller tjenesteydelse eller ethvert arbejde og/eller enhver anden transaktion, som udgør en økonomisk fordel for den pågældende enhed (herunder lån), bortset fra almindelige politiske aktiviteter, der gennemføres af enkeltpersoner på frivillig basis. I den forbindelse kan medlemsstaterne gøre brug af retningslinjer fra OECD's arbejdsgruppe af højtstående tjenestemænd inden for offentlig integritet ([35]) og Sammenslutningen af Stater mod Korruption (Greco), der er nedsat af Europarådet ([36]).

(50) Kommissionen overvåger inden for rammerne af rapporterne om retsstatssituationen og siden 2022 henstillinger om specifikke spørgsmål forebyggelsen af korruption i forbindelse med finansiering af politiske partier i medlemsstaterne.

(51) For at støtte valgprocessens integritet og håndtere faktiske eller forventede negative virkninger for frie og retfærdige valg bør politiske partier og deres tilknyttede enheder vurdere risici forbundet med donationer fra tredjelande og donationer, der potentielt er knyttet til korruption eller anden kriminel aktivitet. Politiske partier og deres tilknyttede enheder bør i deres risikovurdering overveje foranstaltninger til at imødegå de identificerede risici, herunder ved at identificere donorer korrekt for at undgå enhver risiko for skjult finansiering gennem stråmænd.

([32]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) nr. 1141/2014 af 22. oktober 2014 om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde (EUT L 317 af 4.11.2014, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1141/2018-05-04).

([33]) Europarådet, Ministerkomitéens henstilling Rec(2003)4 af 8. april 2003 til medlemsstaterne om fælles regler mod korruption i forbindelse med finansiering af politiske partier og valgkampagner, https://rm.coe.int/16806cc1f1.

([34]) Venedigkommissionen, retningslinjer og rapport om finansiering af politiske partier, vedtaget på dens 46. plenarforsamling, CDL-INF (2001)8, https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-INF(2001)008-e.

([35]) Arbejdsgruppen af højtstående tjenestemænd inden for offentlig integritet under OECD fremmer udformningen og gennemførelsen af integritets- og antikorruptionspolitikker, der støtter god regeringsførelse. De har også til formål at styrke dækningsværdierne, troværdigheden og kapaciteten hos de institutioner, der er involveret i politiske beslutningsprocesser. Der kan hentes flere oplysninger på: https://www.oecd.org/corruption/ethics/working-party-of-senior-public-integrity-officials.htm.

([36]) Sammenslutningen af Stater mod Korruption (Greco) blev oprettet af Europarådet med henblik på at overvåge staternes overholdelse af Europarådets antikorruptionsregler.

(52) Medlemsstaterne bør øge deres samarbejde inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk, herunder ved i fællesskab at fastlægge fælles standarder og referencer for donationer og anden støtte fra tredjelande til nationale politiske partier, politiske fonde og kampagneorganisationer.

(53) For yderligere at styrke den europæiske dimension og en mere effektiv gennemførelse af valget til Europa-Parlamentet bør bestræbelserne på at inddrage alle borgere i valg til Europa-Parlamentet og yderligere lette udøvelsen af valgrettigheder i forbindelse hermed fortsætte.

(54) Formidling af oplysninger om valgstedernes åbningstider i tilstrækkelig god tid i forvejen samt mulighed for tidlig åbning og sen lukning af valgstederne på valgdagen, herunder ved valg til Europa-Parlamentet, vil gøre det muligt for flere borgere at afgive deres stemme, herunder dem, der bor i fjerntliggende områder eller arbejder på skæve tidspunkter.

(55) Som det nævnes i rapporten om valget til Europa-Parlamentet i 2019, rapporten fra 2018 om anvendelsen af direktiv 94/80/EF ([37]) og rapporten om unionsborgerskab 2020 ([38]) bør medlemsstaterne yderligere støtte udøvelsen af unionsborgernes valgrettigheder og fremme bevidstheden om deres rettigheder og gældende procedurer. Derudover bør de fjerne eventuelle hindringer for mobile unionsborgeres deltagelse i valgene til Europa-Parlamentet, enten som vælger eller som kandidat. Tilvejebringelsen af oplysninger om de relevante rettigheder og gældende procedurer kan støttes ved hjælp af almindeligt tilgængelige digitale værktøjer, herunder den fælles digitale portal, der er oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1724 ([39]), og som giver adgang til relevante EU-websider og nationale websider, herunder om valgrettigheder. Medlemsstaterne opfordres også til at gøre bedst mulig brug af de kommunikations- og problemløsningstjenester på EU-plan såsom EUROPE DIRECT-kontaktcentret (EDCC) og SOLVIT, som Kommissionen stiller til rådighed for at give unionsborgerne korrekte og rettidige oplysninger om borgerskabsrettigheder og valgprocedurer.

(56) Den europæiske dimension af valget til Europa-Parlamentet vil blive styrket gennem yderligere kommunikationsforanstaltninger. De nationale politiske partier bør indlede kampagner i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet så tidligt som muligt, da de er centrale aktører med hensyn til at øge bevidstheden blandt unionsborgerne, herunder mobile unionsborgere, om valget til Europa-Parlamentet. Som bemærket i Kommissionens rapport om valget til Europa-Parlamentet i 2019 er de forskellige EU-institutioners, medlemsstaternes og civilsamfundets fælles kommunikationsindsats fortsat et centralt element i styrkelsen af den europæiske dimension af valget til Europa-Parlamentet.

(57) For yderligere at øge gennemsigtigheden af forbindelsen mellem nationale politiske partier og europæiske politiske partier og politiske grupper i Europa-Parlamentet bør de nationale politiske partier være i stand til og opfordres til forud for kampagnens start at tilkendegive, hvilket europæisk politisk parti de er tilknyttet eller er i færd med at blive tilknyttet. For at bidrage til at øge valgets europæiske dimension bør medlemsstaterne tilskynde til og lette formidlingen af sådanne oplysninger til offentligheden. Medlemsstaterne og de politiske partier kan støtte andre foranstaltninger, der øger gennemsigtigheden i forbindelsen mellem europæiske og nationale politiske partier, f.eks. ved at støtte tilrettelæggelsen af fælles arrangementer med europæiske og nationale politiske partier.

(58) For at opfylde deres rolle som fastsat i artikel 10, stk. 4, i TEU, som er at bidrage til at skabe en europæisk politisk bevidsthed og udtrykke de europæiske borgeres vilje, bør europæiske politiske partier kunne nå ud til deres medlemmer og valgkredse i hele Unionen, herunder ved at tilrettelægge grænseoverskridende kampagner i Unionen. For at bidrage til at øge den europæiske dimension af valget til Europa-Parlamentet bør medlemsstaterne gøre det lettere for europæiske politiske partier og politiske grupper i Europa-Parlamentet at gennemføre effektive grænseoverskridende kampagner i hele Unionen.

([37]) Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om anvendelsen af direktiv 94/80/EF om valgret og valgbarhed ved kommunale valg (COM(2018) 44 final af 25.1.2018, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0044).

([38]) Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Retlige Anliggender og Forbrugere, »EU citizenship report 2020 — Empowering citizens and protecting their rights«, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2020, https://data.europa.eu/doi/10.2775/559516.

([39]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1724 af 2. oktober 2018 om oprettelse af en fælles digital portal, der giver adgang til oplysninger, procedurer og bistands- og problemløsningstjenester, og om ændring af forordning (EU) nr. 1024/2012 (EUT L 295 af 21.11.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1724/oj).

(59) For fortsat at beskytte integriteten af valget til Europa-Parlamentet bør medlemsstaterne tilskyndes til yderligere at imødegå risikoen for, at personer afgiver mere end én stemme eller opstiller flere steder. Dette skal ske ved at unionsborgerne informeres om regler og sanktioner i forbindelse med det at afgive flere stemmer. Medlemsstaterne bør med støtte fra Kommissionen på en nøjagtig og rettidig måde udveksle data om mobile unionsborgere, der deltager i valg som vælgere eller kandidater. I denne forbindelse bør medlemsstaterne fortsætte de forberedelser, der er indledt inden for rammerne af ekspertgruppen om valgspørgsmål ([40]), for at sikre en effektiv og krypteret udveksling af de nødvendige data for at forhindre, at der stemmes flere gange, ved hjælp af det relevante sikre værktøj, som Kommissionen stiller til rådighed. Det forhold, at mobile EU-borgere er blevet optaget på valglisten i deres bopælsmedlemsstat, bør ikke betyde, at de skal fjernes fra valglisten i deres oprindelsesland i forbindelse med alle typer valg.

(60) For at fremme frie, retfærdige og robuste valgprocesser bør samarbejdet inden for de nationale valgnetværk som omhandlet i henstilling C(2018) 5949 styrkes yderligere. Medlemmerne af de nationale valgnetværk bør hurtigt udveksle oplysninger om anliggender, der potentielt kan påvirke valget til Europa-Parlamentet, herunder ved i fællesskab at identificere trusler og mangler, udveksle resultater og ekspertise og om nødvendigt udarbejde protokoller og arbejdsmetoder om samarbejde og informationsudveksling for at forebygge, beskytte mod, reagere på, afbøde og genoprette situationen efter forstyrrende hændelser, der påvirker valg. Hvis de retshåndhævende myndigheder ikke indgår i de nationale valgnetværk, kan medlemsstaterne overveje at etablere en permanent forbindelse mellem de nationale valgnetværk og de relevante nationale retshåndhævende myndigheder med fuld respekt for de demokratiske værdier. De nationale valgnetværk kan samarbejde med andre interessenter såsom forskere, den akademiske verden, valgobservatører og menneskerettighedsforkæmpere til dette formål. De bør også samarbejde med de nationale parlamenter og sammen med dem støtte bevidstgørelse om betydningen af at beskytte valgprocessernes integritet, herunder mod risikoen for indblanding. For at sikre, at de nationale valgnetværk er i stand til i tilstrækkelig grad at udfylde deres rolle og gennemføre deres aktiviteter, bør medlemsstaterne give dem de nødvendige rammer, ressourcer og midler.

(61) Medlemsstaterne bør før det næste valg til Europa-Parlamentet og derefter styrke samarbejdet mellem deres nationale valgnetværk, navnlig inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk. I den forbindelse bør de anvende mekanismer, der støtter en hurtig udveksling af oplysninger om spørgsmål, der vedrører valg —

VEDTAGET DENNE HENSTILLING

I. **Genstand**

1. Denne henstilling fremmer høje demokratiske standarder for valg i Unionen og en mere synlig europæisk dimension og en mere effektiv gennemførelse af valget til Europa-Parlamentet. Den er rettet til medlemsstaterne, europæiske og nationale politiske partier, politiske fonde og kampagneorganisationer i forbindelse med forberedelsen af valg i Unionen, herunder valget til Europa-Parlamentet i 2024.

II. **Generelle principper for valg i Unionen**

2. Valg i Unionen bør efterleve de højeste demokratiske standarder. Medlemsstaterne bør støtte bl.a. en høj valgdeltagelse, inkluderende deltagelse, let og lige udøvelse af valgrettigheder, robuste valgprocesser, stemmeintegritet og -hemmelighed samt lige muligheder, navnlig med hensyn til offentlig finansiering af partier og kampagner, under fuld respekt for de grundlæggende rettigheder.

3. I overensstemmelse med kodeksen for god praksis i valgspørgsmål udstedt af Europarådets Venedigkommission bør de grundlæggende elementer i valgloven ikke kunne ændres mindre end et år før et valg.

([40]) Ekspertgruppen om valgspørgsmål — valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet og ved kommunalvalg (E00617), https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&do=groupDetail.groupDetail&groupID=617.

III. **Bedre valgdeltagelse og inkluderende deltagelse**

4. Medlemsstaterne bør af hensyn til den bredere valgdeltagelse tage de nødvendige skridt til, hvor det er relevant, at lette registreringen af vælgere og kandidater ved valg, herunder ved at stille de nødvendige oplysninger og værktøjer og den nødvendige hjælp til rådighed på lokalt plan. Anvendelsen af værktøjer såsom onlineregistrering eller elektronisk indsamling af støtteerklæringer for kandidater bør gøres let tilgængelige og brugervenlige.

5. Når medlemsstaterne indfører supplerende afstemningsmetoder såsom forhåndsafstemning, mobil stemmeafgivning, brevstemmeafgivning og elektronisk stemmeafgivning, bør de sikre, at disse metoder er underlagt de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger. Desuden bør de træffe de nødvendige foranstaltninger til at oplyse borgerne om tilgængeligheden af og adgangen til disse afstemningsmetoder og give dem den nødvendige hjælp på alle niveauer, herunder på lokalt plan. Medlemsstaterne opfordres i den henseende til at gøre bedst mulig brug af det kompendium over e-afstemningspraksis og anden IKT-praksis, som Kommissionen har udarbejdet sammen med Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk. Medlemsstaterne bør sikre, at valgmedarbejderne får den rigtige instruktion i de nye afstemningsmetoder.

6. Når medlemsstaterne støtter valgdeltagelse og inkluderende deltagelse, bør de tage skridt til effektivt at imødekomme de forskellige gruppers behov, herunder i deres kommunikationsaktiviteter. Når medlemsstaterne giver oplysninger om valg til Europa-Parlamentet, bør de gøre bedst mulig brug af vejledningen om unionsborgerskab til yderligere at øge bevidstheden om unionsborgerskab for unge unionsborgere, der begynder at engagere sig demokratisk.

7. Medlemsstaterne bør fremme foranstaltninger til støtte for ligestilling mellem kønnene med hensyn til adgang til og deltagelse i valg. Medlemsstaterne bør også fremme en ligelig kønsfordeling i valgforvaltningsorganernes styrende organer. Medlemsstaterne bør overvåge, støtte og regelmæssigt evaluere fremskridtene med hensyn til ligestilling mellem kønnene i udøvelsen af valgrettigheder, herunder gennem indsamling, analyse og formidling af data om kvinder og mænd både som vælgere og kandidater ved valg, som valgte og i ledende stillinger i politiske partier.

8. Medlemsstaterne bør støtte handicappedes valgdeltagelse, både som vælgere og kandidater, og forebygge og fjerne de hindringer, de møder, når de deltager i valg, herunder fuldstændig ophævelse af valgrettighederne for personer med intellektuelle og psykosociale handicap uden individuel vurdering og mulighed for domstolsprøvelse. De bør også støtte handicappedes deltagelse som valgmedarbejdere. Medlemsstaterne bør sikre bred formidling af bedste praksis til støtte for handicappedes deltagelse i valgprocessen. De bør gøre bedst mulig brug af vejledningen om god valgpraksis i medlemsstaterne for så vidt angår deltagelse af borgere med handicap i valgprocessen, der er udarbejdet inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk.

9. Europæiske og nationale politiske partier, politiske fonde og kampagneorganisationer opfordres til at træffe foranstaltninger til at imødekomme de forskellige gruppers valgrelaterede behov. De bør i deres kommunikationsmateriale og politiske reklame have særligt fokus på dette ved at gøre brug af passende kommunikationsmidler, -metoder og -formater og lette deres aktive politiske deltagelse. Politiske partier bør fremme en ligelig kønsfordeling på deres valglister og i deres styrende organer.

IV. **Fremme af valgintegritet og retfærdige kampagner**

10. Politiske partier og kampagneorganisationer opfordres til at vedtage kampagnetilsagn og adfærdskodekser om valgintegritet og retfærdige kampagner. Medlemsstaterne opfordres til at lette og støtte overholdelsen af sådanne tilsagn og kodekser.

11. Tilsagnene og adfærdskodekserne som omhandlet i punkt 10 bør omfatte følgende:

    a) tilskyndelse til en inkluderende politisk debat

    b) afståelse fra manipulerende adfærd, der truer eller har potentiale til at påvirke værdier, procedurer og politiske processer negativt, navnlig:

        i) produktion, anvendelse eller udbredelse af forfalskede, fabrikerede, doxede eller stjålne data eller materialer, herunder deepfakes genereret af systemer med kunstig intelligens

ii) produktion, anvendelse eller udbredelse af vildledende eller hadefuldt indhold

iii) anvendelse af manipulerende taktikker, teknikker og procedurer til at formidle eller forstærke politiske budskaber

iv) repræsentation af hemmelige interesser

c) gennemsigtighed i forbindelse med modtagne finansielle bidrag, herunder ydelser i naturalier såsom gaver og repræsentation, lån samt kampagnebidrag og -udgifter, navnlig donationer, der overstiger et fastsat loft

d) gennemsigtighed i deres politiske reklame, herunder som anbefalet i punkt 13

e) aktive tiltag til at opretholde god cyberhygiejne, herunder regelmæssige cybersikkerhedskontroller, med henblik på at opdage, afskrække og forebygge angreb

f) fremme af uafhængig observation af de forpligtelser, der er fastsat i sådanne tilsagn og adfærdskodekser.

V. **Gennemsigtighedsforanstaltninger med hensyn til tilhørsforhold og politisk reklame**

12. Europæiske og nationale politiske partier bør på deres websteder oplyse om de organisationer, fonde og andre juridiske enheder, de er tilknyttet, eller som fører kampagner på deres vegne.

13. Europæiske og nationale politiske partier bør på deres websteder oplyse om deres brug af politisk reklame, herunder oplysninger om de beløb, der er brugt på reklame, og deres finansieringskilder. Europæiske og nationale politiske partier bør overveje på frivillig vis at sikre, at deres politiske reklame klart kan identificeres som sådan, herunder når det omfatter materiale, der er udarbejdet internt med henblik på udbredelse via sociale medier. Politisk reklame bør gøres tilgængelig med oplysninger om identiteten af det politiske parti, der sponsorerer den, og, hvor det er relevant, meningsfulde oplysninger om målretningen for reklamen og om anvendelsen af systemer med kunstig intelligens til at udarbejde indholdet eller udbrede reklamerne.

VI. **Fremme af valgobservation**

14. Under hensyntagen til deres retlige rammer og internationale forpligtelser opfordres medlemsstaterne til at fremme valgobservation foretaget af borgere og internationale organisationer, der følger relevante internationale standarder, herunder ved at lette deres registrering hos de kompetente nationale myndigheder, hvor det er relevant.

15. Medlemsstaterne bør støtte uddannelsesaktiviteter for valgobservatører, herunder når det drejer sig om borgere, for at opbygge ekspertise og kapacitet til at reagere i forbindelse med valgrelaterede emner. Uddannelsen bør omfatte forskellige gruppers deltagelse i valgprocesser, valgsvindel og svig, herunder online, afsløring af skjult og ulovlig påvirkning, herunder fra tredjelande, og informationsmanipulation, indblanding og desinformation.

16. Medlemsstaterne bør gennem deres nationale valgnetværk samarbejde med valgobservatørorganisationer om:

a) at øge bevidstheden om betydningen af at kontrollere valgprocesser

b) at udvikle politikker, der fremmer valgenes integritet, modstandsdygtighed og demokratiske karakter

c) at forstå, hvordan der kan gøres brug af nye teknologier til at deltage i informationsmanipulation, indblanding og spredning af desinformation til skade for frie og retfærdige valg.

17. Medlemsstaterne bør inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk gennem deres nationale valgnetværk fortsætte med at udveksle bedste praksis vedrørende valgobservation.

18. Politiske partier og kampagneorganisationer bør samarbejde med valgobservatører for at lette deres valgobservationsaktiviteter.

VII. **Beskyttelse af valgrelateret infrastruktur og sikring af modstandsdygtighed over for cybertrusler og andre hybride trusler**

19. Medlemsstaterne bør sikre en passende beskyttelse af valgrelateret infrastruktur, herunder ved at fremme bevidstheden om og planlægningen af alle uforudsete situationer, der kan have betydelige forstyrrende konsekvenser for en gnidningsløs afvikling af valg. Uden at det berører deres forpligtelser i forbindelse med gennemførelsen af direktiv (EU) 2022/2557, tilskyndes medlemsstaterne til straks at begynde at identificere de enheder, der driver valgrelateret infrastruktur, som er afgørende for tilrettelæggelsen og afholdelsen af valg, samt at træffe de nødvendige foranstaltninger til at gøre dem mere robuste og hjælpe dem til at håndtere risiciene forbundet med deres aktiviteter.

20. Medlemsstaterne bør træffe foranstaltninger, der sikrer beredskab med hensyn til, reaktionsevne over for og genopretning efter cybersikkerhedshændelser i forbindelse med valg under hensyntagen til kravene i direktiv (EU) 2022/2555. De bør navnlig sikre, at den teknologi, der anvendes ved valg, udformes, udvikles og produceres med henblik på at sikre et højt cybersikkerhedsniveau. Desuden bør medlemsstaterne sikre samarbejde mellem offentlige og private enheder, der er involveret i cybersikkerhed i forbindelse med valg. De bør øge bevidstheden om cyberhygiejne hos politiske partier, kandidater, valgmedarbejdere og andre valgrelaterede enheder.

21. Medlemsstaterne bør gennemføre eller ajourføre risikovurderinger vedrørende modstandsdygtigheden af den valgrelaterede infrastruktur og de enheder, der driver den, og indsamle og samle data fra sådanne risikovurderinger, herunder eventuelle relevante test af deres valgsystemers cyberrobusthed. Medlemsstaterne bør inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk og, hvor det er relevant, på fælles møder med NIS-samarbejdsgruppen udveksle erfaringer om identificerede risici og de pågældende risikoejere, deres sandsynlighed og risikobegrænsende foranstaltninger, potentielle konsekvenser og acceptable niveauer og, hvor det er relevant, en beskrivelse af de test, der er gennemført på valginfrastrukturen. Medlemsstaterne bør inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk og, hvor det er relevant, i tæt samarbejde med NIS-samarbejdsgruppen støtte udviklingen og den bedst mulige anvendelse af fælles standarder og skabeloner for dataindsamling.

22. Medlemsstaterne bør fortsat gøre bedst mulig brug af den fælles mekanisme for robuste valgprocesser, som Kommissionen stiller til rådighed inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk, til at udveksle bedste praksis og praktiske foranstaltninger til at sikre frie, retfærdige og robuste valg i EU, herunder med hensyn til onlinekriminalteknik, desinformation og cybersikkerhed i forbindelse med valg og gensidig støtte til håndtering af trusler. Medlemsstaterne bør også fortsætte og uddybe deres samarbejde og udveksling af oplysninger og bedste praksis i Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk og NIS-samarbejdsgruppen, herunder om nødvendigt gennem fælles møder og eventuelle ajourføringer af kompendiet over cybersikkerhed i forbindelse med valgteknologi, navnlig inden det næste valg til Europa-Parlamentet.

VIII. **Beskyttelse af valgrelaterede oplysninger**

23. Medlemsstaterne bør træffe foranstaltninger til at beskytte informationsmiljøet omkring valg og sikre, at vælgerne modtager de rigtige oplysninger på en rettidig og forståelig måde.

24. Medlemsstaterne opfordres til at støtte projekter, herunder fra civilsamfundet, medieorganisationer, forsknings- og uddannelsesinstitutter og den akademiske verden, med henblik på at opbygge modstandsdygtighed og udvikle offentlig bevidsthed, mediekendskab og kritisk tænkning til bekæmpelse af informationsmanipulation, indblanding og desinformation, der vedrører valg eller på anden måde påvirker frie, retfærdige og robuste valg. De bør fremme Erasmus+-programmet og programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier og finansieringsmuligheder under indsatsområdet for borgernes engagement og deltagelse for at støtte sådanne projekter.

25. Medlemsstaterne bør under fuld overholdelse af ytringsfriheden og andre grundlæggende rettigheder og demokratiske værdier støtte og lette en hurtig udveksling af meddelelser og svar for at beskytte informationsmiljøet omkring valg såsom meddelelser, der sikrer en mindre modtagelighed for og højere grad af afsløring af informationsmanipulation og desinformation om valgprocedurer. Medlemsstaterne bør også tilrettelægge uddannelse for valgmyndigheder og andre relevante myndigheder for at beskytte informationsmiljøet omkring valg og sikre beredskabet til at opdage, sikre en mindre modtagelighed for og en højere grad af afsløring af desinformation om valg. I den forbindelse bør medlemsstaterne, når det drejer sig om informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører, gøre brug af eksisterende værktøjer såsom værktøjskassen vedrørende informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører til at drøfte passende reaktioner og støtte hurtig udveksling af oplysninger, herunder inden for rammerne af det hurtige varslingssystem.

26. Medlemsstaterne bør gennem deres nationale valgnetværk lette samarbejdet på nationalt plan med relevante interessenter, herunder, hvor det er relevant, med civilsamfundet, for yderligere at udvikle og ajourføre bedste praksis for identificering, afbødning og håndtering af risici for informationsmanipulation, indblanding og desinformation i valgprocesser. Medlemsstaterne bør også lette samarbejdet mellem nationale valgnetværk og medieplatforme vedrørende kilder til verificerede oplysninger om valgprocedurer for at øge udbredelsen af pålidelige oplysninger og begrænse udbredelsen af forkert eller manipuleret valgindhold. Medlemsstaterne bør i forbindelse med deres aktiviteter til bekæmpelse af informationsmanipulation og desinformation i valgperioder overveje yderligere at støtte uafhængige medier og faktatjekkende organisationer.

27. Medlemsstaterne bør udarbejde fælles standarder for samarbejde om beskyttelse af oplysninger om valg inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk, herunder i tæt samarbejde med det hurtige varslingssystem, når det drejer om informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører. Til dette formål bør medlemsstaterne bruge den fælles mekanisme for robuste valgprocesser til at udveksle ekspertise vedrørende beskyttelse af informationsmiljøet omkring valg og gennemføre særlige udvekslinger med deltagelse af eksperter fra medlemsstater med lignende udfordringer på grund af deres geografiske placering eller andre sårbarheder.

IX. **Foranstaltninger vedrørende tredjelandes finansiering af politiske partier, politiske fonde, valgkampagner og kandidater**

28. For at minimere risikoen for tredjelandes indblanding i nationale politiske partiers, politiske fondes, politiske kandidaters og kampagneorganisationers aktiviteter bør medlemsstaterne identificere eventuelle mangler i deres lovgivning og andre reguleringsmæssige foranstaltninger vedrørende donationer og anden finansiering fra tredjelande. På dette grundlag og om nødvendigt opfordres medlemsstaterne til at afhjælpe sådanne mangler, navnlig ved at fremme gennemsigtighed i forbindelse med donationer og anden finansiering og ved at begrænse donationer til et vist beløb eller forbyde donationer til nationale politiske partier, politiske fonde, politiske kandidater, kampagneorganisationer og, hvor det er relevant, politiske bevægelser, når sådanne donationer kommer fra tredjelande og enheder, der er etableret i tredjelande, eller fra tredjelandsstatsborgere, som ikke har stemmeret ved valg til Europa-Parlamentet eller nationale valg. Foranstaltningerne i dette punkt bør fuldt ud respektere proportionalitetsprincippet, de demokratiske værdier og de grundlæggende rettigheder.

29. Politiske partier og deres tilknyttede enheder bør vurdere risici som følge af donationer fra tredjelande og donationer, der potentielt er forbundet med kriminel aktivitet, herunder korruption, hvidvask af penge og organiseret kriminalitet. Denne vurdering bør omfatte valgkampagner og identifikation af donorer. Den bør gennemgå de faktiske eller forventede negative virkninger for frie og retfærdige valg og omfatte foranstaltninger til at imødegå identificerede risici.

30. Medlemsstaterne opfordres til inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk at fastlægge fælles standarder for donationer og anden støtte fra tredjelande til nationale politiske partier, politiske fonde og kampagneorganisationer, herunder for at forbedre tilsynet med eksisterende forpligtelser vedrørende sådanne donationer og sådan støtte.

X. **Nemmere adgang til valgrettigheder ved valg til Europa-Parlamentet**

31. Medlemsstaterne bør i god tid inden valgdagen fremme initiativer, herunder på lokalt plan, der har til formål at øge valgtilgængeligheden og det politiske engagement. Disse aktiviteter kan omfatte bevidstgørelsesinitiativer, oplysningskampagner og andet opsøgende arbejde via platforme og kanaler, der anvendes af forskellige grupper af borgere, konferencer eller debatter, f.eks. ved at fremme udvekslingen mellem unionsborgere om EU-relaterede emner for at sikre en bedre forståelse af forskellige perspektiver. Der bør især fokuseres på unge, navnlig førstegangsvælgere, samt på at fjerne de hindringer, der begrænser specifikke medlemmer af forskellige gruppers muligheder for at stemme og stille op som kandidater. Oplysninger om valg, herunder form og indhold, bør tilpasses disse forskellige gruppers særlige behov.

32. Medlemsstaterne opfordres til at sikre, at valgstederne er åbne i tilstrækkelig tid til at imødekomme behovene hos så mange vælgere som muligt, og bidrage til at sikre, at flest muligt kan gøre deres stemmeret gældende.

33. Forud for valget til Europa-Parlamentet bør medlemsstaterne træffe passende foranstaltninger til at øge mobile unionsborgeres bevidsthed om deres valgrettigheder og -forpligtelser, både som vælgere og kandidater. Medlemsstaterne opfordres til at skabe betingelser for, at mobile unionsborgere let kan få adgang til oplysninger om fremskridt med og status for deres registrering. Hvis de lokale myndigheder har kompetence til at optage mobile unionsborgere på valglisterne, opfordres medlemsstaterne til at tage de nødvendige skridt til at støtte disse myndigheder, herunder gennem administrativ vejledning i deres arbejde med at informere mobile unionsborgere om deres valgrettigheder i henhold til EU-retten. I overensstemmelse med deres valgregler bør medlemsstaterne ligeledes træffe foranstaltninger til at informere deres borgere, der bor i tredjelande, om, hvordan og hvor de kan udøve deres stemmeret.

34. Medlemsstaterne opfordres til at stille forklaringerne af valgprocessen for vælgerne til rådighed på et tilstrækkeligt antal sprog.

XI. **En mere synlig europæisk dimension af valget til Europa-Parlamentet**

35. Medlemsstaterne bør bekendtgøre kandidater og indlede kampagner i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet mindst seks uger før valgdagen.

36. Medlemsstaterne bør tilskynde til og lette formidlingen af oplysninger til offentligheden om tilknytningen mellem nationale politiske partier og europæiske politiske partier før og under valget til Europa-Parlamentet. De kan gøre dette ved at angive en sådan tilknytning på stemmesedlerne og ved at støtte udbredelsen af sådanne oplysninger fra de relevante kompetente myndigheder.

37. Nationale politiske partier, der deltager i valget til Europa-Parlamentet, opfordres til forud for valgkampagnens start offentligt at oplyse, hvilket europæisk politisk parti de er tilknyttet eller er i færd med at blive tilknyttet. De nationale politiske partier bør fremme foranstaltninger, der tager sigte på at øge deres medlemmers viden om valget til Europa-Parlamentet.

38. Medlemsstaterne bør overveje passende foranstaltninger til at hjælpe europæiske politiske partier og politiske grupper i Europa-Parlamentet med at gennemføre deres kampagner i forbindelse med valget til Europa-Parlamentet.

XII. **Imødegåelse af risikoen for, at der afgives flere stemmer til valget til Europa-Parlamentet**

39. I god tid forud for valget til Europa-Parlamentet bør medlemsstaterne give mobile unionsborgere oplysninger om reglerne og sanktionerne i forbindelse med afgivelsen af mere end én stemme.

40. Hvis en borger i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet fjernes fra en medlemsstats valgliste for at stemme i en anden medlemsstat, bør den første medlemsstat samtidig overveje at træffe foranstaltninger for at undgå, at en sådan fjernelse påvirker registreringen af den pågældende borger på valglisterne til nationale valg.

XIII. **Styrkelse af valgnetværk, valgsamarbejde og rapportering**

41. Medlemsstaterne bør tage skridt til at fremme og udvide samarbejdet inden for de nationale valgnetværk med henblik på at fremme frie, retfærdige og robuste valg. Medlemmerne af de nationale valgnetværk bør udveksle oplysninger om anliggender, der kan påvirke valget, herunder ved i fællesskab at identificere trusler og mangler og udveksle resultater og ekspertise. Nationale valgnetværk kan samarbejde med andre interessenter såsom forskere, den akademiske verden, valgobservatører og menneskerettighedsforkæmpere. De nationale valgnetværk bør samarbejde med de nationale parlamenter. Medlemsstaterne bør støtte de nationale valgnetværk ved at give dem tilstrækkelige ressourcer og midler og sikre, at de råder over de nødvendige rammer til at føre deres aktiviteter ud i livet.

42. Forud for valget til Europa-Parlamentet i 2024 bør medlemsstaterne styrke samarbejdet om valgrelaterede spørgsmål inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk, herunder gennem operationelle arbejdsområder, der bl.a. behandler skjult finansiering fra tredjelande, og i forbindelse med oplysningsaktiviteter og -strategier. Medlemsstaterne opfordres til fortsat at udveksle bedste praksis og perspektiver for at fremme udøvelsen af valgrettigheder og støtte demokratisk afholdelse af valg og en høj valgdeltagelse ved valget til Europa-Parlamentet i 2024 og derefter.

43. Kommissionen vil, hvor det er relevant, indlede drøftelser inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk i tæt samarbejde med andre relevante europæiske netværk, herunder det hurtige varslingssystem, når det drejer om informationsmanipulation og indblanding fra eksterne aktører, og Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Audiovisuelle Medietjenester om de foranstaltninger og tiltag, der er truffet for at gennemføre denne henstilling.

44. Medlemsstaterne opfordres til senest seks måneder efter valget til Europa-Parlamentet i 2024 at fremsende oplysninger om gennemførelsen af valget på deres område, herunder om foranstaltninger til gennemførelse af denne henstilling, og om nødvendigt relevante oplysninger om valgobservation foretaget af borgere.

45. Fra og med 2025 bør medlemsstaterne en gang om året udveksle oplysninger om gennemførelsen af denne henstilling inden for rammerne af Det Europæiske Valgsamarbejdsnetværk.

46. Senest et år efter valget til Europa-Parlamentet i 2024 vil Kommissionen under hensyntagen til de oplysninger, som medlemsstaterne har fremsendt i overensstemmelse med punkt 44, vurdere virkningen af denne henstilling i forbindelse med Kommissionens rapport om valget til Europa-Parlamentet i 2024.

Udfærdiget i Bruxelles, den 12. december 2023.

På Kommissionens vegne
Didier REYNDERS
Medlem af Kommissionen